

Embertani Tanszék

Kis intézet az Ady téri egyetemen a tornaterem mellett, az épület sarkában. A folyosó elején a ma élő emberfajtákat bemutató fényképes tablók találhatók, mellettük a neandervölgyi ősember szobormásolata, majd üvegszekrények következnek — tele koponyával. A folyosó végén laboratórium, raktárak — itt és az épület pincéjében — a piafőző tele csontokkal. Még Móra Ferenc ásatásai során előkerült leleteket is őriznek itt.

Lipták Pál a Természettudományi Múzeumtól 1960-ban került a tanszék élére. Az intézet kutatási területe igen sokrétű. Foglalkoznak paleoantropológiával, történeti embertannal, ennek keretében a bronzkor, a népvándorlás, a honfoglalás és a magyar őstörténet kérdéseivel, a gyermekek növekedésének dinamikájával, a mai magyarság — Orosháza, Tápé, Vészto — vizsgálataival. Számos kutatási eredményeket dokumentáló tudomá-

a több ezer éves sírban hány éves, milyen nemű és milyen vércsoportú ember feküdt, ha a vizsgálat rendelkezésére csak néhány gramm csont áll. A foszfor, kálium, stb. kimutatásával a csontból meghatározható az elhalálozási kor. Ha a kor ismeretes, akkor a nemi hormontól függően más arányban lerakódó citrát-tartalom vizsgálataival a nem is eldönthető. De az is megállapítható, — ami a morfológiai vizsgálatból nem deríthető ki, hogy milyen vércsoportú volt az elhunyt, és hogy szenvedett-e valamilyen csontbetegségben? Ez utóbbi meghatározásából, tömeges előfordulásából társadalmi, életmódbeli következtetésekre juthatnak a kutatók. Mindezek, valamint a sírokban a temetőben való elhelyezkedés alapján családok rekonstrukciója is elvégezhető.

A laboratórium két éve létesült. Felszerelése: centrifuga, mozsár-malom (a bennelevő achát téglát 20—25 perc alatt az előírt finomságra tudja őrlölni a csontot), rázógép. Rövidesen beszereznek az NDK-ból egy égető-kemencét. Ezzel, a vizsgálat céljától függően a csontból a szerves anyag kiégetését végzik. Az intézet másik szobájában található a tanszék legújabb beszerzése, a spektrofotométer, amely különböző oldatok koncentrációjának meghatározására szolgál.

A tanszék tudományos munkája iránt nemcsak Magyarországon, de külföldön is nagy az érdeklődés. Az itt járt vendégek elismeréssel nyilatkoztak ezakt eredményeket produkáló vizsgálataikról. Az új laboratórium beállításával és az említett újfajta csontkémiai vizsgálattal bizonyára még inkább főlhívja magára a figyelmet és indokolt státuszgondjaik is orvoslásra találnak.

S. N. E.

(Dr. Farkas Gyula felvétel)

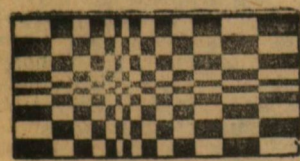
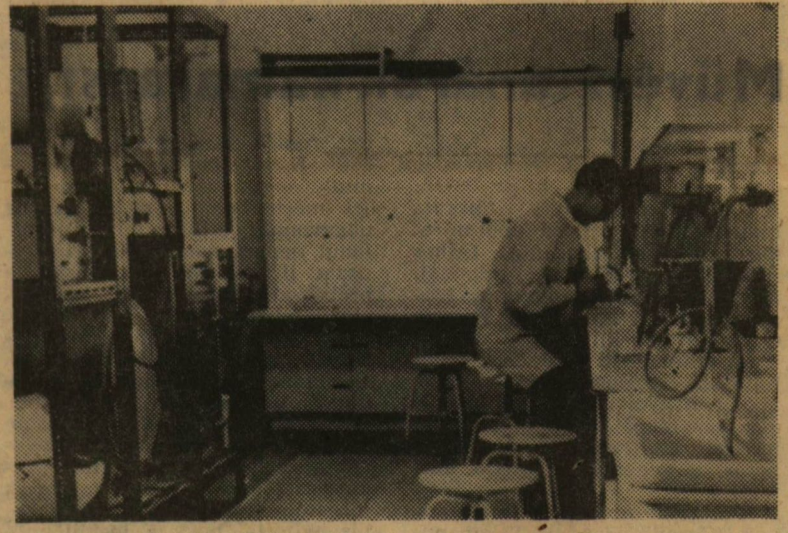
A tanszék vezetője dr. Lipták Pál egyetemi tanár, a biológiai tudományok doktora — egyedül ő érte el ezt a tudományos fokozatot Magyarországon — azzal kezdte intézete bemutatását, hogy megismertette kollégáival. Összesen hat állandó státuszú van. Oktatók: Lipták professzoron kívül Borosné dr. Marcsik Antónia és dr. Farkas Gyula adjunktusok. Tanszéki előadó: Molnár Ferencné, technikus; Pintér József, hivatalos; Deák András. A tanszékhez tartozik még két szerződéses dolgozó, Dobos Illang fordító és Varga Imre gyakornok. Dr. Lengyel Imre kutató-orvos Budapestről lejáró óraadó.

nyos publikáció jelent már meg a tanszék oktatóinak tollából. Lipták professzor egyetemi tankönyvet írt Embertan és ember-számazásán címmel.

A tanszék büszkesége — az országban egyedülálló — a csontkémiai kutatásokat végző laboratórium. Az antropológia modern irányzata a csontkémiai elemzés. Míg a hagyományos, főleg méréseken alapuló morfológiai vizsgálat akkor tud megnyugtató adatokkal szolgálni, ha a csontváz nagyrésze ép, addig a csontkémiai metódika segítségével akkor is kideríthető, hogy

A Természettudományi Kar hallgatói közül az öt év során megfordulnak itt a biológia-kémia szakos tanárjelöltek és a szakbiológus hallgatók. Az előadásokon és gyakorlati foglalkozásokon kívül a tanszék oktatói speciálkollégiumokat is tartanak. Ebben a félévben különösen magas heti óraszámokban oktatnak, minthogy 3 biológus hallgató is ebből a tárgyból írja diplomamunkáját. A tanszék permanensen harcol még egy oktatói vagy kutatói és egy laboránsi státuszért. Meggyőződésük, hogy az intézetre háruló oktatási és tudományos feladatok ellátását csak így tudják szándékuknak megfelelően elvégezni.

A tanszék a negyvenes években alakult, akkor vezetője Bartucz Lajos professzor volt. Dr.

SAKK

Ezüstérem az olimpián

Még alig ültek el a Fischer-Szpasszkij világ bajnoki párosmérkőzés izgalmai, már megkezdődött a jugoszláviai Skopjében a sakkzók kétvétenkénti nagy seregszemléje, a sakkolimpia. Volt okunk izgulni, hiszen a napisajtó híreiből tudtuk, hogy a magyar „csikócsapat” nagyszerűen helyt állt, s nemcsak az ezüstérmet szerezte meg, de végül ott volt az aranyérem szovjet csapattal versenyben az első helyen.

Azóta már több mint egy hónap telt el, s hiába várjuk az olimpia játszóanyagát. (Vajon miért ez a patópálos késedelem?) Elégünk meg egyelőre annyival, hogy végig-lapozzuk a régi újságokat: hogy szerepeltek a magyar sakkzók az eddigi olimpiákon?

1927-ben Londonban volt az első olimpia, s a magyar csapat (Maróczy, Nagy Vajda, Steiner Endre és Havasi) megszerezte az aranyérmet Dánia és Anglia előtt. (16 ország szerepelt egy csoportban.) A következő hágal olimpia meghozta a második aranyérmünket, pedig akkor Maróczyt nélkülöznünk kellett, s tartalékt sem vihettünk ki anyai fedezet híján. A hamburgi olimpián Lengyelország mögött másodikok lettünk. Ezek az első eredmények különösen akkor nagyon szépek, ha hozzátesszük: a versenyzők legtöbbször saját zsebkönyveiket ki, állami támogatás nem volt, kizárólag az önszereplésből szedték össze azt a kis pénzt, ami támogatásukat jelentette.

Az első kudarc Prágában érte a magyar csapatot, csak a tízedik helyen végeztünk, az újonc Steiner Lajos tő teljesítménye mellett egyedül Havasi eredménye volt elfogadható. A folkestei olimpiára javult a helyzet, ismét Maróczy vezette a

csapatot, ott volt az akkor még ifjúsági Lillenthal, s ötödikek lettünk. A varsói olimpián negyediknek jött fel a magyar csapat, s 1936-ban a müncheni rendkívül olimpián (nyolcas csapatok; két tartalékkal) harmadik lettünk aranyérmesek Lengyelország és Németország előtt. Ezzel a ragyogó sikerrel búcsúzott az aktív versenyzéstől a magyar sakkkozás Nagy Öregje, Maróczy Géza. A háború előtt utoljára a stockholmi olimpián szerepelt a magyar csapat, s az USA csapata mögött a második helyet szerezte meg. Közvetlenül a háború előtt a buenos-airesi olimpián anyagi okokból nem szerepelt Magyarország, pedig ez volt az eddigi legjobb a legnagyobb, itt már elődöntőket kellett szervezni a résztvevők nagy száma miatt. A döntő első napja egybeesett az európai háború első napjával, Németország lett a bajnok Lengyelország előtt, s mire vége lett az olimpiának, a németek már nem tudtak hazamenni, a lengyeleknek már nem volt hova hazamenni. Argentína ekkor jutott egy csomó elsőrendű nagymesterhez és mesterhez (Elliskasen, Najdorf, Pelikan), néhányan átmentek Ausztráliába, mások hosszú kalandos utazás után tértek haza vagy meg kellett várniuk a háború végét.

A háború a sakkozásnak is rengeteget ártott, legtöbbször a lengyel sakkkozás vesztett, de a mi veszteségeink is súlyosak voltak. Lillenthal ekkor már szovjet állampolgár lett. Steiner Lajos ausztráliai. Havasi és Steiner Endre a fasizmus áldozata. Teljesen új gárdával kellett helytállnunk a következő évek nagy küzdelmeiben. Az 1950-es dubrovnik-i olimpián a szocialista országok közül csak a házigazda jugoszlávok vet-

tek részt, ők is lettek a bajnokok Argentína, Nyugatnémetország és az USA előtt. Az 1952-ben Helsinkiben megrendezett olimpián szerepelt első ízben a Szovjetunió csapata, s ettől kezdve minden olimpián övé volt az aranyérem, a többiek csak a második helyért küzdhettek. A magyar csapat itt hatodik lett (Szabó, Barcz, Szily, Florián, Pogács és Molnár), ezt a helyet tartotta meg két év múlva Amsterdamban is.

1956-ban Moszkvában ismét a dobogón álltunk, harmadikok lettünk a Szovjetunió és Jugoszlávia mögött. (Egy adag balszerencsével, azonos pontszám mellett a csapatvezetők kisebb számával szorultunk Jugoszlávia mögé.) Ekkor szerepelt először a magyar csapatban — még tartalékként — Portisch Lajos. A sikert az eddigi legnagyobb kudarc követte: Münchenben nem jutottunk be a döntőbe, meg kellett elégedni a B. döntő első helyével, ami az olimpia 13. helyét jelentette. A következőkben javult a helyzetünk: Lipszében negyedik, Várnában ötödik, Tel Avivban újra negyedik a magyar csapat, és a Havannában megrendezett 1966-os olimpián ismét a harmadik helyen végeztünk a Szovjetunió és az USA mögött. Az 1968-as luganói hatodik hely után a nyugatnémetországi Slegenben a fiatalok csapata (Portisch, Lengyel, Bilek, Forintos, Csom és Ribli) már második lett a győztes szovjet csapat mögött, s most Skopjében a még tovább fiatalított csapat (Lengyel helyett a tinédzser Sax szerepelt) már nemcsak a második helyet szerezte meg, de megverte a győztes szovjet csapatot is versenyben volt az első helyért.

Sokan úgy érzik, üldözte a balszerencse a magyar csapatot, hiszen a két legerősebb ellenfelünk a szovjet és a jugoszláv csapat ellen győztünk, s két viszonylag gyengébb csapat elleni gyengébb szereplésünk miatt nem lettünk elsőek. Ebben valami kis igazság van, de nagyon kevés. Az olimpia döntőjében gyenge csapat nincs, csak viszonylag gyengébb, tehát nem gyengék ellen értünk rosszul az a két nap. Balszerencsése azonban a másik két csapat is volt (pl. a szovjet csapatnak éppen ellenünk), s ez a balszerencsére hivatkozni ilyen rangos mezőnyben legalább annyira méltatlan,

Lakásakció — tanulságokkal — 200 család hiába vár? —

1971. novemberében a szegedi felsőoktatási intézmények KISZ szervezetei felhívták lakások között: kedvezményes lakásépítési akcióra lehet jelentkezni.

A feltételek — már első hallásra is — rendkívül kedvezőek voltak. A jelentkezéseket 1971. december elsejével zárták le. Az ígéretek szerint az akció keretében felépülő lakások ára a különböző kedvezmények igénybevételével igen olcsó lett volna. És ami a legjobban érdekelte a jelentkezőket, pontos határidők is szerepeltek a felhívásban.

Kulcsátadás 73 tavaszán?

1972. tavaszán elkezdődik az építkezés — így szól a tájékoztatás — ekkor kell a kezdő összeget befizetni. A következő részletet az év végén, majd a fennmaradó részt a kulcsátadás-kor kell kifizetni. A beköltözést a felhívás 1973. tavaszára ígérte. Bár mindenki már eleve csúszásokkal számolt, mégis nagyon konkrét volt a remény, valamilyen 1973-ban csak készen lesznek a lakások.

A három intézményből közel kétszázán jelentkeztek. Fiatalok, dolgozók, de szépszámmal diákok is, főleg házaspárok. Kétszáz család reménykedett és reménykedik azóta is. Bár különböző módosításokról érkezett hír, február óta senki nem tud semmit.

Megpróbáltam utánajárni, vajon történt-e valami azóta? Az köztudott, hogy országosan emelkedtek az építőipari alpanyagok árai. De ki foglalkozik ezzel a már meghirdetett akcióval, még ha az árak módosultak is? Mint ha egy fantomot üldöznek, a felelősök eltűntek. Azokat, akik a különböző intézményekben szervezték az akciót, egyszerűen képtelenség megtalálni. Van aki éppen katonán, van aki itthagya az egyetemet és ami a legjellemzőbb, senki nem tud semmit. Valami azért mégis kiderült. Hogy folytak tárgyalások a MESZÖV-vel, hogy tényleg szó volt az anyagiakról is, de mindez — a diplomácia nyelvén szólva — csak „előzetes tapogatózó jellegű” megbeszélés volt. Hogy semmilyen szerződés nem kötött senki. Az egész ügy csak kísérletezés, felmérés jellegű volt. És azt, hogy végül miért került mégis konkrét ígéretekkel a jelentkezők elé a felhívás? Nem tudom. Nem is lehet kideríteni, hogy ki, vagy kik ezért a felelősök. Egy viszont biztos, valaki, vagy valakik — hitem szerint is jóindulatúan — eltűlőztek egy csirájában levő tárgyalást — így a felmérésből jelentkezés lett. Kétszáz család

pedig azóta is várja, mi lesz a megígért lakásokból. Ebben a formában semmi.

Mit lehet tenni?

Nem lenne teljes a kép, ha nem írnám meg, amit sikerült az ügy kapcsán megtudni, és ami azért biztató. Azt, hogy a Városi Tanács ígéretet tett a Partizán utca — Honvéd tér — Lenin körút által határolt terület szanálására és átadására. Hogy a jövő év elején megalakul az első szegedi ifjúsági lakásszövetkezet, a városi KISZ szervezésében és támogatásával. (Nem tudni miért, de Makó, Szentes, sőt Kistelek és Csanádapalota is megelőzte Szegedet ebben.) Hogy a Szegedi Tervező Vállalat KISZ-esei a tervezési munkákat félig társadalmi munkában és gyorsan készítik el. És az első ifjúsági lakásszövetkezet példája nyomán — a MESZÖV segítségével — újab-bak is alakulhatnak és bizonyára alakulnak is.

Az MSZMP Központi Bizottságának állásfoglalásában, melyet a X. kongresszus határozatainak végrehajtásáról és a tennivalókról tett közzé november közepén, a IV. 6. pontban olvasható: „A lakásépítő szövetkezeteknél a készpénz előtörlesztés összegét lakásoként átlagosan húszszer forinttal csökkenteni kell...” A KISZ KB az ifjúsági lakásszövetkezetek segítésében még további kedvezményeket szorgalmaz a fiatalok érdekében. A segítség tehát megvan. Ezt ki is kell használni és nem úgy, hogy további felméréseket végzünk — egy ilyen most is folyik a SZOTE-n — hanem úgy, hogy minél előbb és minél több ifjúsági lakásszövetkezetet alakítunk. Az ugyanis senki előtt nem lehet kétséges, hogy az igények megvannak, sőt égetőek. Sok fiatal család szeretne mielőbb saját otthonhoz jutni.

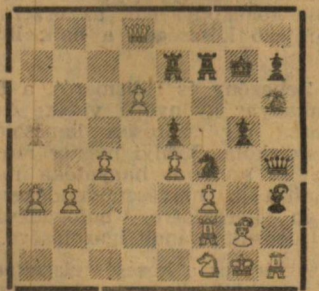
DEÁK GÁBOR

Lapunk október 23. számában a SZOTE KISZ VB névsorában Moser Tünde másodikéves gyógyszerészhallgató nevét helytelenül jelentettük meg.

TANULJ KOMBINÁLNI!

Dimitrov—Orev
Bulgária, 1970.

Világos: Kg1, Vd8, Bf2, Bh1, Fg2, Hh1.
Félf: a3, b3, c4, d6, e4, f3 (12)
Sötét: Kg7, Vh8, Be7, Bf7, Fh3, Hf4, Hh6.
Félf: a5, e5, g5, h7 (11)
Vad harcok nyomairól árulkodik az állás: mindkét fél nyitni sisakkal támadott. Sötét van lépésen, s ragyogó kombinációval győz. Hogyan? Megfejtés az előző számból: Sztenczowski—Gruka: 1. g4; h6 (Fg6-ra 2. Vh7 dönt) 2. g7; Bf7: 3. Vh6 nyer.

DR. MOSONYI KÁLMÁN

SZEGEDI Egyetem

A József Attila Tudományegyetem, a Szegedi Orvostudományi Egyetem és a Tanárképző Főiskola lapja. Megjelentik havonta kétszer. Megbízott felelős szerkesztő: Szabó Magdolna. Szerkesztőség: Szeged, Dugonics tér 12. Telefon: 15-198. Kiadásért felel: Kovács László, a Csongrád megyei Lapkiadó Vállalat igazgatója. Kiadóhivatal: Szeged, Magyar Tanácsköztársaság útja 10. Telefon: 13-562. A lapot az intézmények pártbizottságai terjesztik. Ára: 1 forint. Előfizetés egy évre: 17 forint.
Szegedi Nyomda